

Ігор ГОМЗА

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»

Західноукраїнського національного університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування ЗУНУ

Олена ДУДКІНА

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я З ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

В умовах повномасштабного вторгнення росії перед суспільством та органами публічної влади постало багато викликів, серед з яких – збереження здоров'я нації, створення інституційних умов для якісного та повноцінного життя громадян, і зокрема – ветеранів, та тих цивільних громадян, котрі постраждали внаслідок бойових дій.

Держава визнає галузь охорони здоров'я одним з ключових напрямків свого впливу. Так, згідно Закону України «Про Державний бюджет на 2024 рік» видатки на реалізацію програми медичних гарантій становитимуть 158,8 млрд. грн., що на 16 млрд.грн. більше ніж у 2023 році. Важливо наголосити, що на період воєнного стану програми медичних гарантій мають враховувати нагальні потреби населення у медичній допомозі, зокрема «розвиток послуг, пов'язаних з важкими травмами й опіками, послуг реабілітації, психологічної підтримки та психіатричної допомоги; послуг трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів, розширення програми реімбурсації лікарських засобів та медичних виробів» [1].

Для забезпечення ефективного функціонування системи охорони здоров'я першочерговим є раціональне використання всіх наявних ресурсів, необхідних для забезпечення основних потреб населення в медичних послугах, виробах, лікарських засобах. Адже в умовах воєнного стану всі ресурси мають бути спрямовані на досягнення Перемоги, гарантування безпеки людей, а в сфері охорони здоров'я – на створення умов для доступної та якісної медицини. Тому залучення місцевих бюджетів для вирішення потреб закладів охорони здоров'я на рівні регіонів та територіальних громад є одним із пріоритетних.

В цьому контексті особливої актуальності набуває механізм формування та реалізації місцевих цільових програм в сфері

розвитку охорони здоров'я. Останні дозволяють реалізовувати комплексний підхід до управління закладами охорони здоров'я та забезпечувати бюджетне фінансування їх пріоритетних напрямів. Так, затвердження цільових програм органами місцевої влади передбачене Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», а можливість приймати такі спеціальні програми саме в охороні здоров'я деталізована Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення». Відповідно, «органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції можуть фінансувати місцеві програми розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, зокрема щодо оновлення матеріально-технічної бази, капітального ремонту, реконструкції, підвищення оплати праці працівників (програми місцевих стимулів), а також місцеві програми надання населенню медичних послуг, місцеві програми громадського здоров'я та інші» [2].

Необхідність розроблення місцевих (локальних) цільових комплексних програм в сфері охорони здоров'я обумовлена рядом чинників, а саме: загостренням проблем надання медичних послуг на рівні громад, розв'язання яких можливе лише на засадах координації спільних дій місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, суб'єктів бізнесу та громадянського суспільства; дотриманням відповідності мети таких програм пріоритетним (стратегічним) напрямом розвитку громади; а також належного ресурсного забезпечення (коштів місцевого бюджету та інших джерел, матеріально-технічних і трудових ресурсів).

Особливо гостро питання розроблення і затвердження місцевих цільових програм стоїть у громадах, які не мають великих бюджетних надходжень, де суттєво зменшилася кількість постійного населення через міграційні процеси, де перебувають внутрішньо переміщені особи, і які мають на своїй території заклад охорони здоров'я, для збереження і ефективного функціонування якого не вистачає коштів НСЗУ.

Саме тому, адміністраціям та профспілковим комітетам медичних закладів, зокрема комунальних неприбуткових підприємств, потрібно налагоджувати співпрацю з головами та депутатським корпусом відповідних рад, прощтовхувати, лобіювати прийняття цих програм, зокрема – програм місцевих стимулів для охорони здоров'я, слідкувати за діяльністю сесій відповідних рад, де б розглядались ці питання. Особливо актуально

це для загальних лікарень, чи тих, які не увійшли в спроможну мережу.

Також, серед основних викликів, з якими зіткнулася медицина Тернопільщини у 2023 році – це затвердження спроможної мережі та плану розвитку Госпітального округу, створення системи інтегрованої допомоги та скоординованих маршрутів пацієнта. Законодавчо визначено, що «спроможна мережа закладів охорони здоров'я – це система надавачів медичних послуг, що забезпечує медичне обслуговування у межах відповідного госпітального округу, зокрема під час надзвичайних ситуацій, надзвичайного чи воєнного стану, та дає змогу організувати належну якість такого обслуговування, своєчасність та доступність для населення, а також ефективне використання матеріальних, трудових та інших ресурсів» [3].

До прикладу, у рамках проведення реформи галузі охорони здоров'я затверджено перелік закладів спроможної мережі Тернопільського госпітального округу, до якого увійшли 25 медичних закладів, з них: 5 лікарень визначено як надкластерні, 7 кластерних та 13 загальних. Окрім цього, сформовано План розвитку госпітального округу Тернопільщини, в тому числі моделювання його кластерної мережі, що, у підсумку, забезпечить надання медичних послуг доступно, якісно, а також підвищить ефективність використання бюджетних коштів.

Вище вказане вимагає активної участі громадських організацій, зокрема – профспілок, у реформуванні діяльності ЗОЗ. Необхідно реагувати на ті основні виклики, з якими можуть стикнутися профспілкові організації при реформуванні медицини, зокрема, при реалізації інфраструктурного етапу реформ, – дотримання трудових та соціально-економічних прав працівників при реорганізації ЗОЗ. Адже реформа може супроводжуватися скороченням чисельності чи штату працівників, змінами істотних умов праці.

Зокрема, в умовах воєнного стану внесені певні зміни до трудового законодавства, але загальний порядок звільнення працівників ЗОЗ у зв'язку із скороченням не змінився. Мають дотримуватись загальні вимоги: у випадку масового звільнення – за 3 місяці має бути попереджений профспілковий комітет ЗОЗ; за 2 місяці необхідно попередити працівника; повинно бути визначене переважне право на залишення на роботі; необхідно запропонувати вакантні посади (якщо нема посади, що відповідає кваліфікації, то пропонуються всі вакантні посади в ЗОЗ); необхідна згода

профспілки на звільнення щодо членів виборних органів; повинен здійснюватись повний розрахунок і видача трудової книжки, в т.ч. – компенсація за невикористану відпустку і вихідна допомога (середній заробіток).

Таким чином, профспілкові організації ЗОЗ повинні докладати зусиль для максимального збереження кадрового потенціалу медичних закладів, їх трудових колективів, що дозволить в умовах реформування медичної галузі забезпечити права пацієнта щодо якості медичної послуги, її доступності та своєчасності. Одночасно має забезпечуватись захист прав працівників медичних установ та організацій.

Список використаних джерел

1. Про державний бюджет України на 2024 рік. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
2. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. Закон України / від 19.10.2017 № 2168-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>
3. Деякі питання організації спроможної мережі закладів охорони здоров'я. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2023 р. № 174. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D0%BF#Text>